

INSTRUKCJA O FORMACJI STAŁEJ KATECHETÓW DIECEZJI LEGNICKIEJ

1. Katecheza, jako jedna z istotnych form posługi słowa w Kościele, stanowi zawsze aktualny i doniosły problem życia Kościoła, który wciąż na nowo podejmuje misję nauczania zgodnie ze słowami Chrystusa: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody” (Mt 28,19). Dynamicznie zmieniające się warunki życia, przemiany zachodzące w świecie stanowią dla Kościoła nieustanne wezwanie do kompetentnego oraz adekwatnego ich odczytywania, a następnie określenia skutecznego oddziaływania (por. KDK 3-10). Swym zasięgiem katecheza obejmuje bowiem zarówno orędzie Chrystusa, jak i życie konkretnego człowieka z jego uwarunkowaniami środowiskowymi. Złożone warunki życia współczesnego człowieka, nacechowane szybkimi zmianami, oraz bogactwo orędzia Bożego wymagają poszukiwania coraz to nowszych metod w zakresie ciągłej formacji katechetów, którzy stanowią podstawę odnowy w Kościele i w całym procesie przemian.
2. Wśród wielu dróg formacji katechetów wyłania się przede wszystkim własna wspólnota chrześcijańska (zob. DOK 246). To w niej katecheci doświadczają swojego powołania. Ona też wywiera wielki wpływ na ich formację. Już samo uczestnictwo w życiu i działaniu eklezjalnej wspólnoty daje katechetom okazję do wzbogacenia swojej własnej osobowości. Wpływ takiej wspólnoty na osobowość katechety dotyczy różnych kierunków jej rozwoju, a przede wszystkim oddziałuje na rozwój duchowy i intelektualny.
3. Aktywny udział w życiu wspólnoty Kościoła pozwala katechetom znaleźć w szerszej wspólnotcie eucharystycznej swój cel i swój pełny wyraz (zob. DOK 158-159). W liturgii bowiem aktualizuje się i uobecnia Kościół. Jako permanentna katecheza mistagogiczna i jako szkoła wiary, liturgia prowadzi do kontaktu człowieka z Bogiem, a także

uczy postaw ogólnoludzkich, jak przebaczenie, umiejętność słuchania, dzielenia się z drugimi, ofiary i ofiarności. Pozwala na autokorektę, uczy pewności siebie i pokory. Każdy z członków takiej wspólnoty ma coś do ofiarowania, do przekazania innym, jakiś dar szczególnie, choćby to był dar własnej słabości, bezsiły i bezradności.

4. W pracy katechetycznej, niezależnie od miejsca, w którym się ona dokonuje, zawsze podstawową rolę odgrywa osobowość katechety, decyduje ona o wynikach nauczania i wychowania. Jakkolwiek nauczanie i wychowanie stanowi zawsze wspólną działalność katechety i katechizowanych, to jednak działalność ta kierowana jest przez katechetę. On szuka sposobów wyzwalania motywacji uczenia się i rozwijania umysłowej i moralno-wolitywnej siły uczniów, decyduje o najbardziej skutecznym doborze metod nauczania i wychowania. Mówi się, że katecheta jest i pozostanie „duszą” nauczania i wychowania.
5. *Dyrektorium katechetyczne* wyraźnie podkreśla rolę katechety w procesie katechizacji, gdy stwierdza, że owocność katechezy bardziej gwarantują szlachetne przymioty ludzkie i chrześcijańskie katechety niż wyszukane metody. Poprzez osobowy kontakt katechety z katechizowanym, zgodnie z przykładem Jezusa i apostołów, łatwiej angażuje się sumienie osobiste, dar wiary, co jest właściwe działaniu Ducha Świętego, a siła przekonywania jest znacznie większa (zob. DOK 158).
6. Wszystkie elementy tworzące osobowość katechety muszą być nieustannie kształtowane, rozwijane i aktywizowane. Dzieje się to poprzez formację, która według *Dyrektorium* powinna być kontynuowana przez cały okres pełnienia posługi katechizowania (zob. DOK cz. V rozdz. II).
7. Jedną z form, poprzez którą ta formacja może się dokonywać, są zespoły katechetów. To właśnie zespół wywiera wielki wpływ na formację człowieka, o ile osoby tworzące go łączy wspólne dobro oraz działanie dla tego dobra. Zespół jest naturalnym środowiskiem egzystencji człowieka, daje mu poczucie pewności, bezpieczeństwa i siły. Człowiek jako jednostka nie jest pozostawiony sam sobie, swojej bezsilności i bezradności, ale znajduje oparcie moralne w zespole, korzysta z doświadczeń innych, dzieli się swoimi osiągnięciami, sukcesami, porażkami, niepowodzeniami z innymi, którzy przeżywają podobne sytuacje.
8. Zespół osób uwrażliwionych na dobro wspólne, jakim jest katechizacja, może w znacznym stopniu przyczynić się do większej skuteczności wysiłków dydaktycznych i wychowawczych podejmowanych na

terenie szkoły, parafii i domu rodzinnego. Może wesprzeć także powstawanie dziecięcych i młodzieżowych ruchów, zespołów czy stowarzyszeń. Chodzi tu zwłaszcza o Eucharystyczny Ruch Młodych wśród dzieci szkoły podstawowej i Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży wśród młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a także Szkolne Koła Caritas. Wszystkie te inicjatywy powinny ich przygotować do przyszłych zadań w Akcji Katolickiej.

9. Wychowanie współczesne realizuje się w grupie i przez grupę. Katecheta powinien być zdolny do animowania grupy, roztropnie wykorzystując techniki animacji grupy, jakie proponuje współczesna psychologia i pedagogika (zob. DOK 245).
10. Nauczyciele pragnący doskonalić swoje metody nauczania i wychowania łączą się w zespoły robocze według przedmiotów nauczania, względnie według problemów wychowawczych, związanych dzisiaj zwłaszcza z przejawami społecznej patologii szerzącej się wśród dzieci i młodzieży. Rzeczywistość, w jakiej znalazła się katecheza w ostatnich latach w ramach transformacji różnych sfer naszego życia społecznego domaga się nowych rozwiązań, przy pomocy których można będzie sprawnie inspirować, organizować i administrować działalność katechetyczno-pastoralną w diecezji oraz prowadzić stałą formację katechetów. Dla nauczycieli religii taką grupą formacyjną jest specjalnie powołany dla nich zespół katechetyczny.
11. Formacja katechetów obejmuje różne wymiary. *Dyrektorium ogólne o katechizacji* ujmuje to najogólniej jako: być, wiedzieć, umieć działać. Najgłębsza odnosi się do samego *być* katechety, do jego wymiaru ludzkiego i chrześcijańskiego. Potem następuje to, co katecheta powinien *wiedzieć*, aby dobrze wypełniać swoje zadanie. Ten wymiar, przeniknięty podwójną wiernością orędziu i osobie ludzkiej, wymaga, aby katecheta znał odpowiednio orędzie, które przekazuje oraz adreśata i środowisko, w którym on żyje. Jest wreszcie wymiar *umiejętności działania*, gdyż katecheza jest aktem komunikacji. Dlatego też formacja w zespole katechetów pozostanie kontynuacją zapoczątkowanych wcześniej:
  - a) formacji ascetycznej (zob. DOK 239),
  - b) formacji biblijno-teologicznej, pedagogicznej (zob. DOK 240, 244),
  - c) doradztwa metodycznego (zob. DOK 233),
  - d) zaangażowania apostołskiego w parafii, dekanacie oraz diecezji (zob. DOK 239),

- e) integracji ze środowiskiem szkolnym oraz parafialnym (zob. DOK 74-76, 257).
12. Celem organizowanych spotkań (rekolekcji, dni skupienia), kursów, warsztatów jest przede wszystkim:
- a) dynamizowanie wspólnotowości katechetów, poczucia odpowiedzialności za Kościół, zwłaszcza Kościół lokalny (szczególne podkreślenie roli proboszcza jako inspiratora i koordynatora pracy duszpasterskiej),
  - b) kształtowanie właściwego klimatu pracy wychowawczej w szkole i parafii, z uwzględnieniem potrzeb ewangelizacyjnych obecnych czasów,
  - c) wspólne wypracowanie linii formacji katechetycznej dla poszczególnych kategorii katechetów: dzieci, młodzieży, niepełnosprawnych, osób dorosłych i rodzin,
  - d) przygotowywanie katechetów nie tylko do prowadzenia nauczania religijnego w szkole, ale też do podejmowania różnych form pracy katechetycznej w parafii,
  - e) dążenie do jasnego określenia statusu prawnego katechety w szkole, tak aby mógł w pełni uczestniczyć w drodze rozwoju zawodowego przewidzianej w systemie edukacji,
  - f) wypracowanie stałego przepływu informacji dla katechetów w zakresie ukazujących się aktów prawnych, kościelnych oraz państwowych.
13. Stała formacja katechetów realizowana jest w różnych formach. Należą do nich m.in.:
- a) organizowane na początku roku szkolnego rejonowe dni skupienia dla katechetów duchownych i świeckich,
  - b) diecezjalna pielgrzymka katechetów i nauczycieli do Krzeszowa (ostatnia sobota września),
  - c) dekanalne (regionalne) dni skupienia dla katechetów (przynajmniej raz na dwa miesiące),
  - d) rekolekcje (przynajmniej jeden raz w ciągu trzech lat w domach rekolekcyjnych na terenie diecezji),
  - e) warsztaty metodyczne i spotkania szkoleniowe organizowane we współpracy z Papieskim Wydziałem Teologicznym we Wrocławiu – Legnicy oraz Diecezjalnym Centrum Edukacyjnym,
  - f) udział w sympozyjach i kongresach poświęconych aktualnym problemom społecznym i wychowawczym,

- g) wykłady otwarte organizowane przez Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Legnickiej,
  - h) istotną rolę w stałej formacji katechetów spełnia wydawany biuletyn *Forum Katechetów Diecezji Legnickiej*.
14. Zespoły katechetów – w zależności od liczby katechetów – powinny organizować się w parafii, dekanacie (rejonie) i diecezji. Zespół katechetów w parafii jest strukturą podstawową. Zespoły katechetów z poszczególnych parafii w dekanacie stanowią strukturę dekanalną (względnie regionalną, jeżeli powstanie zespół międzydekanalny w przypadku małej liczby katechetów. O tym decyduje Wydział Katechetyczny). Animatorzy zespołów dekanalnych tworzą zespół diecezjalny. W jego skład mogą wchodzić także doradcy metodyczni katechezy oraz wizytatorzy diecezjalni wspierający katechetów w poszczególnych rejonach diecezji.

Zespół katechetów w parafii stanowią wszyscy katecheci zatrudnieni w różnego typu placówkach oświatowo-wychowawczych znajdujących się na terenie parafii. Są to: przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz inne. Przez katechetów rozumie się wszystkie osoby podejmujące nauczanie religii w szkole oraz katechezę parafialną, a więc: siostry zakonne, osoby świeckie oraz duchownych. Zwłaszcza obecność i aktywny udział księży jest tu bardzo ważny (zob. DOK 246). Duchowni powinni wspomagać katolików świeckich w ich stałej formacji (por. ChL 61). Do zespołu należy także zaprosić jako członków honorowych dawnych katechetów, którzy obecnie przebywają na emeryturze. Osobą bezpośrednio odpowiedzialną za parafialny zespół katechetów jest proboszcz lub wyznaczony przez niego wikariusz. Osobą koordynującą stały kontakt katechetów świeckich z duszpasterzami w parafii może być osoba świecka, która zajmuje się nauczaniem religii.

Zespół katechetów w dekanacie tworzą katecheci ze wszystkich parafii dekanatu. Na czele dekanalnego zespołu stoi osoba wybrana z grona katechetów świeckich dekanatu. W celu zapewnienia odpowiedniej formacji duchowej wszystkich osób tworzących zespół, katecheci powinni mieć swojego duszpasterza. Wyznacza go dziekan dekanatu. Osobą bezpośrednio odpowiedzialną za dekanalny zespół katechetów jest dziekan.

Diecezjalny zespół katechetów. Jego członkami są animatorzy dekanalnych zespołów formacyjnych, doradcy metodyczni ds. katechezy, wizytatorzy nauczania religii w diecezji oraz dyrektor Diecezjalnego

Centrum Edukacyjnego. Na czele zespołu stoi dyrektor Wydziału Katechetycznego. Zadaniem zespołu jest inspirowanie i koordynowanie pracy formacyjnej katechetów w zespołach parafialnych i dekanalnych oraz kierowanie duszpasterstwem skoncentrowanym wokół katechezy. Działalność katechetyczna winna być skoordynowana z działalnością duszpasterską prowadzoną w całej diecezji.

15. Diecezjalny zespół katechetów tworzy Diecezjalną Radę Katechetyczną. Jest ona w służbie Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej, na czele której stoi biskup diecezjalny.
16. Skuteczność katechezy zawsze jest nieustannym darem Bożym, za pośrednictwem działania Ojca i Syna, i Ducha Świętego. O tej całkowitej zależności katechezy od interwencji Bożej poucza św. Paweł: „Ja siałem, Apollos podlewał, lecz Bóg dał wzrost. Otóż nic nie znaczy ten, kto sieje, ani ten, kto podlewa, tylko Ten, który daje wzrost – Bóg” (1 Kor 3,6-7). Nie jest możliwa ani katecheza, ani ewangelizacja bez działania Boga za pośrednictwem Ducha Świętego. W praktyce katechetycznej ani najbardziej zaawansowane techniki pedagogiczne, ani katecheta obdarzony wyjątkową osobowością nigdy nie mogą zastąpić cichego i dyskretnego działania Ducha Świętego (zob. DOK 288). To On jest głównym Sprawcą dzieła katechizacji i nauczycielem tych, którzy je wykonują (zob. TMA 45). Trzeba więc, aby zamieszkały we wnętrzu ducha katechety cierpliwość i ufność w to, że sam Bóg jest tym, który sprawia narodziny, wzrost i owocowanie nasienia słowa Bożego, zasianego w glebie dobrej i pielęgnowanej z miłością (zob. DOK 289).
17. Wszyscy podejmujący misję katolickiego nauczania i wychowania religijnego w diecezji zwracają się o wstawiennictwo do Matki Bożej Łaskawej, która widziała swojego Syna wzrastającego „w mądrości, latach i łasce” (Łk 2,52), znajdując w Niej dla siebie duchowy wzór, niezbędny do kontynuowania i utrwalania odnowy współczesnej katechezy w wierze, nadziei i miłości.